

Tijdlaag tot 1000

Thema: verdwenen rivieren en de Limes

1. Ligt landgoed De Haar binnen het projectgebied?

- ja
- nee

2. Wat is zavel?

3. Zet de woorden *zand*, *zavel* en *klei* op de juiste plaats bij onderstaande lijn.

4. Vul in:

Zand en *zavel* vind je op de stroomrug
 in de kom

Klei vind je op de stroomrug
 in de kom

5. Bekijk de grondsoortenkaart in het gebied.
Welke grondsoorten liggen er in het gebied?

6. Bereken het gemiddelde hoogteverschil tussen de 2 grondsoorten. Gebruik de tabel hieronder.

	zavel	klei
	Gemiddelde:	Gemiddelde:

7. In Leidsche Rijn verwijzen een aantal straatnamen naar de verdwenen rivieren in het gebied.
Noem er twee.

1.

2.

8. Wat is het enkelvoud van het woord *castella*? _____

9. Limeskaart

a. Hoeveel *castella* lagen er in Nederland langs de Limes?

b. Bij welke huidige plaats komt de Oude Rijn uit in de Noordzee?

c. Lagen de *castella* ten zuiden of ten noorden van de Oude Rijn? Waarom daar?

10. Bij welke steden in de provincie Utrecht lag een castellum? Geef de plaatsnaam en de naam van het castellum.

	Plaats (huidige naam)	Castellum

11. De Peutingerkaart.

a. Welke *castella* kun je herkennen op de Peutingerkaart? Geef minstens één naam van een castellum die ook op de Limes kaart staat.

b. Staat de stad Utrecht op de Peutingerkaart? Let op: zoek naar de Romeinse naam!

c. Op de kaart zie je dat ten noorden van de Rijn een grote zee is getekend. Wat kun je hieruit afleiden?

- In de Romeinse tijd lag er ten noorden van de Rijn een zee
- de Romeinen wisten eigenlijk niet goed wat er aan de overkant van de Rijn lag
- De Germanen hebben de Romeinen op de mouw gespeld dat daar een zee lag

12. In Leidsche Rijn verwijzen veel straatnamen naar de Romeinse tijd. Noem drie van zulke namen.

Bonusvraag 1

Bekijk het introductiefilmpje over de Limes nog een keer. Zet het filmpje stil op seconde 17. Je ziet een kaartje van het Romeinse Rijk in Nederland. Wat klopt er niet aan dit kaartje? Vergelijk met de Limeskaart in EduGIS.

Bonusvraag 2

In EduGIS zijn ook oude kaarten te vinden. Deze historische kaarten moeten vervormd worden om zo goed mogelijk te passen op de moderne kaart. Waarom zou de Peutingerk kaart niet als kaartlaag in EduGIS opgenomen zijn?

Tijdlaag 1000-1600

Thema: ontginningen en kastelen

1. Geldt die theorie ook voor dit gebied? Geef een voorbeeld.
TIP: Vleuten, de Meern en Harmelen zijn de oudste dorpen in het gebied.

2. Vleuten ontstond al in de 13^e eeuw. Het woord Vleuten komt waarschijnlijk van 'flotina' wat stromen betekent. Wat stroomde er dan in Vleuten?

3. Welke van de volgende dorpen ligt in het veenweidelandschap?

- Benschop
- Zeist
- Rhenen

4. Laad nu de kaart van Blaeu in EduGIS.

- a. Op deze kaart kun je de dorpen Vleuten en De Meern herkennen. Maar de namen zijn anders geschreven.

Vul aan:

Vleuten heette vroeger

De Meern heette vroeger

- b. Ten zuiden van het dorpje De Meern zie je drie molens ingetekend. Waar werden die voor gebruikt?

5. Kastelen

a. Noem 6 kastelen die je op de kaart van Blaeu in het projectgebied kunt herkennen:

- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____
- 5. _____
- 6. _____

b. Waar kom je de naam van **Hoff ter Weij** tegenwoordig tegen?

 _____

c. Op welke grondsoort liggen de kastelen overwegend?

 _____

d. Waarom werden de kastelen juist daar gebouwd?

 _____

6. Den Ham

a. Klopt de kaart van Blaeu met de huidige situatie? Hoe kun je eventuele verschillen verklaren?

 _____

b. Vergelijk deze oude prent met de foto's van nu.
Noem 2 overeenkomsten en 2 verschillen.

	Overeenkomsten	Verschillen
1		
2		

7. Huis te Vleuten

a. Bestaat dit eiland nog? Zo nee, wat is er mee gebeurd?

 _____

b. Wat vind je daarvan?

 _____

1. De Leidsche Rijn

a. Naar welke stad werd dit kanaal genoemd?

b. Bekijk de kaart. Waarom werd de Leidsche Rijn gegraven?

c. Voor welk dorp in het gebied was aanleg van de Leidsche Rijn heel belangrijk? Waarom?

2. De Meern

a. Hoe heet de waterloop op de prent?

b. Wat vertelt deze prent je over de vervoersmiddelen in die tijd?

c. Wat vertelt deze prent je over de gesteldheid van de wegen in die tijd?

d. Zou je in deze tijd liever over de weg of over het water reizen? Waarom?

e. Wat zegt de boogbrug over de vervoersfunctie van het water?

3. Jaagpad.

a. Kun je nu nog zo'n jaagpad vinden in De Meern?

b. Hoeveel tijd kost het om van Leiden naar Utrecht te lopen? 1 uur gaans is ongeveer 5 km.

c. Hoe lang doe je er over om tegenwoordig met de trein van Utrecht naar Leiden te reizen?

d. En hoe lang doet een auto erover?

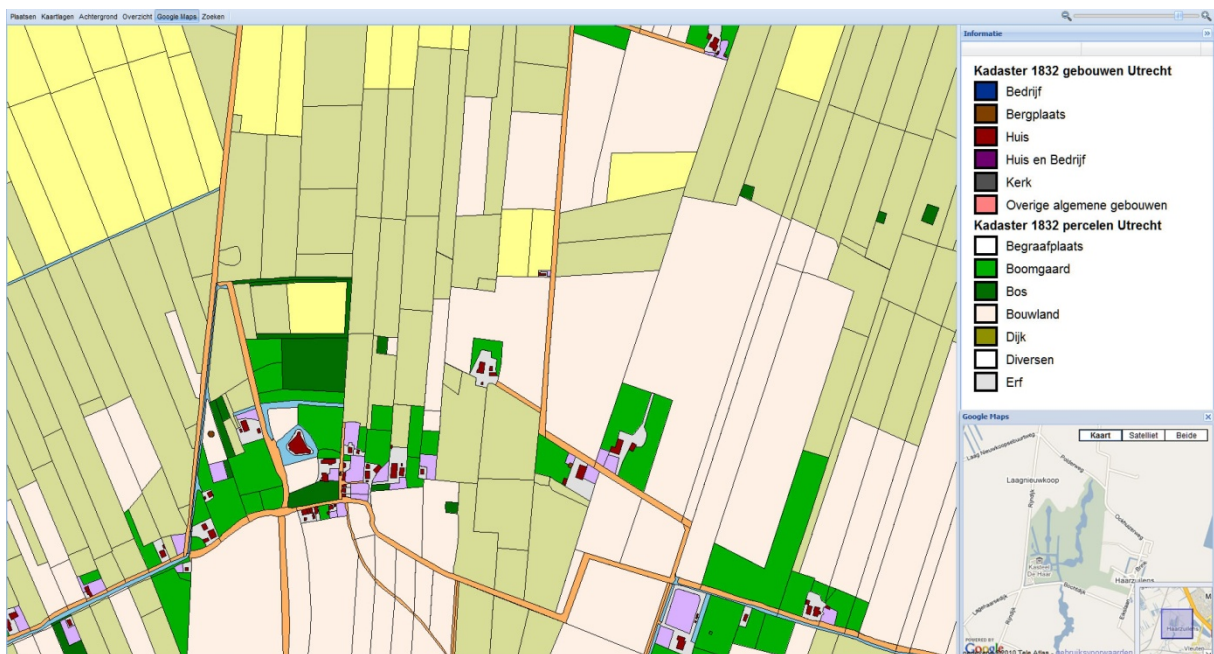
e. Vul onderstaande tabel in.

vervoermiddel	Reistijd Utrecht - Leiden
Lopend	
Trekschuit	
Trein (2010)	
Auto (2010)	

Tijdlaag 1800-1900

Thema's: Industrialisatie en kasteel de Haar

1. Hier zie je de kadastrale kaart van Haarzuilens in 1832. Kasteel de Haar kun je herkennen als een rode vorm, omringd door water, in het midden van de kaart.

- a. Omcirkel in bovenstaande kaart van 1832 met rood de ligging van het dorp Haarzuilens aan de voet van Kasteel de Haar.
- b. Teken daarna met groen de ligging van het huidige dorp Haarzuilens in.

2. Lees het artikel.
a. Noem drie oorzaken voor de verzakking van het kasteel.

- b. Ga in EduGIS na of de oorzaak die als tweede wordt genoemd klopt.

3. Bevolkingsgroei
a. Zijn dit thematische of topografische kaarten?

- b. Waardoor groeit de bevolking van een gemeente? Noem 2 oorzaken.

- c. Vul in de tabel het aantal inwoners in.

Jaartal	Vleuten	Utrecht
1830		
1890		
1910		

- d. Groeit de bevolking in de beide gemeentes tussen 1830 en 1890?

- e. Groeit de bevolking in de beide gemeentes even snel? Zo nee, hoe kun je dat verschil verklaren?

4. Noem 2 grote fruitkwekers uit het gebied.

5. Bekijk de kaart van de gemeente Vleuten in 1868.

Noem drie wegen die nu nog steeds bestaan in Leidsche Rijn:

1. a. Zoek in je aardrijkskundeboek of op [Wikipedia](#) op wat de Nota Ruimtelijke Ordening is.

- b. Met welke nota hebben we nu (in 2010) te maken?

2. In de volgende opdracht ga je de bevolking in **Vleuten** in 1830, 1960 en 2005 vergelijken.
a. Vul de tabel in.

jaartal	naam van de gemeente	oppervlakte	inwoners	bevolkingsdichtheid
1830	Vleuten			
1960	Vleuten-de Meern			
2005	Utrecht			

- b. Bekijk de oppervlaktes in de tabel. Hoe komt het dat deze oppervlaktes veranderd zijn?

- c. Welke maat kun je het beste gebruiken om de groei van de bevolking tussen 1830, 1960 en 2005 te meten? Welke eenheid hoort daarbij?

- d. Tussen welke jaartallen was de bevolkingsgroei het grootst?

3. In 2005 werd er volop gebouwd in Leidsche Rijn. Welke buurten waren toen al gereed?

4. Bij het ontwerp van de wijk Leidsche Rijn is veel rekening gehouden met sporen uit het verleden. Welke elementen uit de geschiedenis van Leidsche Rijn vind je terug in de wijk?

5. Voeg de Nieuwe Kaart Nederland toe.

Beschrijf 2 belangrijke ontwikkelingen die in de toekomst in het projectgebied gaan spelen.

1. _____

2. _____

6. Je hebt in de afgelopen lessen veel geleerd over de geschiedenis van Leidsche Rijn. Als jij je zou mogen bemoeien met de ruimtelijke plannen in het gebied, waar zou jij dan aandacht voor vragen? Welke elementen uit het verleden zouden naar jouw mening behouden moeten blijven?

 _____

Verdiepingsopdracht:

Formuleer een advies aan de gemeente Utrecht waarin je *jouw* antwoord op de vragen hierboven verwerkt. Verwerk in dat advies minimaal 2 kaarten en 3 foto's. Je kunt het advies maken in de vorm van een document (bijv. in Word) of een diapresentatie (bijv. in PowerPoint).